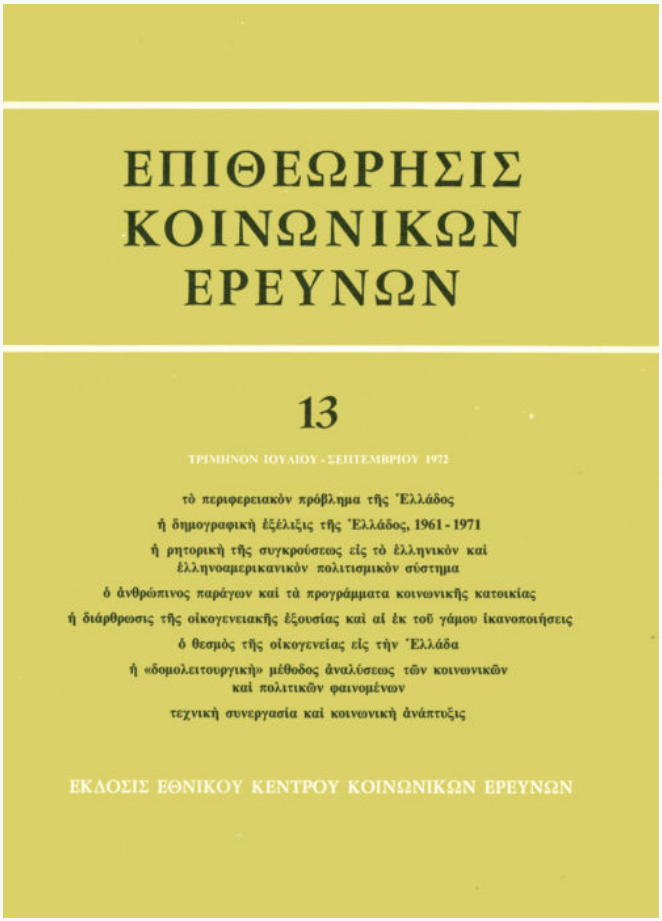
ePublishing

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
EKT NATIONAL DOCUMENTATION CENTRE

The Greek Review of Social Research

Vol 13 (1972)

13

Τεχνική συνεργασία και κοινωνική ανάπτυξις: Απόσπασμα εκθέσεων εμπειρογνωμόνων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών

(OHE) Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών, Δ. Αλετρά

doi: 10.12681/grsr.497

Copyright © 1972, (OHE) Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών, Δ. Αλετρά

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0.

To cite this article:

Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (OHE), & Αλετρά Δ. (1972). Τεχνική συνεργασία και κοινωνική ανάπτυξις: Απόσπασμα εκθέσεων εμπειρογνωμόνων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. *The Greek Review of Social Research*, *13*, 113–121. https://doi.org/10.12681/grsr.497

https://epublishing.ekt.gr | **e-Publisher:** EKT | **Downloaded at:** 28/03/2024 14:58:59

τεχνικὴ συνεργασία καὶ κοινωνικὴ ἀνάπτυξις

Ἀπόσπασμα ἐκθέσεως ἐμπειρογνωμόνων τοῦ Ὀργανισμοῦ Ἡνωμένων Ἐθνῶν

Μετάφρασις Δ. Ἀλετρᾶ

20ὴ σύνοδος τῆς Ἐπιτροπῆς
Κοινωνικῆς Ἀναπτύξεως ΟΗΕ
17.2.1969 - 5.3.1969

Ι. πλαίσιον ἐντὸς τοῦ ὁποίου τίθεται ἡ παροῦσα ἔρευνα: βασικαὶ ἀρχαὶ καὶ ἀντικειμενικὸς σκοπὸς τῆς ἀναπτύξεως

13. Ἡ δοθεῖσα εἰς τοὺς Γραμματεῖς τοῦ ΟΗΕ ἐντολὴ ἀπορρέει ἀπὸ ὡρισμένον ἀριθμὸν ἀποφάσεων τοῦ Ὀργανισμοῦ Ἡνωμένων Ἐθνῶν, αἱ ὁποῖαι σχετίζονται μὲ διαφόρους πλευρὰς τῆς κοινωνικῆς ἀναπτύξεως.

14. Ἡ κοινωνικὴ πρόοδος ὁρίζεται εἰς τὴν ὑπ' ἀριθμ. 1392 (XIV) ἀπόφασιν τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως ὡς «αὐτοσκοπὸς καὶ ἓν ἐκ τῶν μέσων τῶν εὐνοούντων τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν». Ἡ Γενικὴ Συνέλευσις εἰς τὴν ὑπ' ἀριθμ. 1515 (XV) ἀπόφασίν της διασαφηνίζει ὅτι διὰ νὰ ἐπιτευχθοῦν οἱ ἀντικειμενικοὶ σκοποὶ τῆς ἀναπτύξεως πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν «αἱ ἀνθρώπιναι ὡς καὶ κοινωνικαὶ πλευραί των».

Εἰς τὸ προοίμιον τῆς ὑπ' ἀριθμ. 1139 (XLI) ἀποφάσεώς του τὸ Οἰκονομικὸν καὶ Κοινωνικὸν Συμβούλιον διακηρύττει ὅτι «ὁ ὑπέρτατος σκοπὸς τοῦ ἔργου τοῦ Ὀργανισμοῦ τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν εἰς τὸν κοινωνικὸν τομέα εἶναι νὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν προετοιμασίαν ἑνὸς καλυτέρου μέλλοντος διὰ τὸν ἄνθρωπον, διὰ τῆς βελτιώσεως τῆς εὐημερίας του καὶ διὰ τῆς ἐγγυήσεως τοῦ σεβασμοῦ τῆς ἀξιοπρεπείας του». Εἰς τὴν ἰδίαν ἀπόφασιν ὑπογραμμίζεται «ἡ ἀνάγκη τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς ἀλληλεξαρτήσεως τῶν οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν παραγόντων ὡς καὶ ἡ θεμελιώδης ἀνάγκη μιᾶς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀναπτύξεως αἱ ὁποῖαι νὰ συμβαδίζουν». Ἡ Γενικὴ Συνέλευσις εἰς τὴν ὑπ' ἀριθμ. 2293 (XXII) ἀπόφασίν της ὑπογραμμίζει τὴν ἀλληλεξάρτησιν τῶν οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν παραγόντων τῆς ἀναπτύξεως καὶ παρακαλεῖ τὸ Οἰκονομικὸν καὶ Κοινωνικὸν Συμβούλιον ὅπως εἰσηγηθῇ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ προγραμματισμοῦ τῆς ἀναπτύξεως «νὰ ἔχῃ ἀπολύτως ὑπ' ὄψιν του τὸν ρόλον τὸν ὁποῖον δύναται νὰ διαδραματίσῃ ἡ κοινωνικὴ ἀνάπτυξις ὡς πρὸς τὴν ἐπιτάχυνσιν τῆς πραγματοποιήσεως τῶν σκοπῶν τῆς Ἐθνικῆς ἀναπτύξεως, ἰδιαιτέρως δὲ εἰς τὰ πλαίσια τῆς προετοιμασίας τῆς νέας Δεκαετίας, ἥτις καὶ θὰ συνεχίσῃ αὐτὴν τὴν ἀνάπτυξιν». Τὸ Οἰκονομικὸν καὶ Κοινωνικὸν Συμβούλιον εἰς τὴν ὑπ' ἀριθμ. 1320 (XLIV) ἀπόφασίν του μνημονεύει περισσότερον ἀναλυτικῶς τὰ κοινωνικὰ θέματα τὰ ὁποῖα πρέπει σοβαρῶς νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν ἐπεξεργασίαν μιᾶς διεθνοῦς στρατηγικῆς ἀναπτύξεως διὰ τὴν προσεχῆ δεκαετίαν.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ ὑπεγραμμίσθη «ἡ ἀλληλεξάρτησις τῶν κοινωνικῶν καὶ οἰκονομικῶν πλευρῶν τῆς ἀναπτύξεως» καὶ ἔγινε ἀπαρίθμησις ὡρισμένων κοινωνικῶν σκοπῶν οἱ ὁποῖοι πρέπει νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν ἐπεξεργασίαν διεθνοῦς κλίμακος στρατηγικῆς διὰ τὴν ἀνάπτυξιν. Τὸ Συμβούλιον,

κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθμ. 1274 (XLIII) ἀπόφασίν του, ὑπεγράμμισε «τὴν στενὴν ἀλληλεξάρτησιν ἡ ὁποία ὑφίσταται εἰς τὰς ἀγροτικὰς καὶ ἀστικὰς περιοχὰς μεταξὺ τῶν οἰκονομικῶν ἐπιδιώξεων καὶ τῆς ἀξιοποιήσεως τοῦ ἀνθρωπίνου δυναμικοῦ, ἀμφοτέρων θεωρουμένων ὡς ἀναποσπάστων στοιχείων μιᾶς πραγματικῆς πολιτικῆς κοινωνικῆς ἀναπτύξεως».
15. Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς εἰς τὸν πρόλογον τῆς ἐκθέσεώς του ἐπὶ τῶν μέτρων τὰ ὁποῖα προετάθησαν ὡς πρὸς τὴν Δεκαετίαν τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν (E/3613), παρετήρησε τὰ κάτωθι: «Μανθάνομεν ὅτι ἡ ἀνάπτυξις δὲν ἀποβλέπει μόνον εἰς τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ὑλικῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς του ὡς κοινωνικοῦ ὄντος καθὼς καὶ εἰς τὴν ἐν γένει ἱκανοποίησιν τῶν προσδοκιῶν του. *Ἡ ἀνάπτυξις δὲν εἶναι ἁπλῶς συνώνυμον τῆς οἰκονομικῆς εὐημερίας: Εἶναι βεβαίως οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις, ἀνάπτυξις ὅμως συνοδευομένη ἀπὸ μεταβολάς».*
16. Πολυάριθμοι μαρτυρίαι ἐκ διαφορετικῶν πηγῶν ἔρχονται νὰ ὑποστηρίξουν αὐτὴν τὴν θέσιν. Ὁ Gunnar Myrdal, τέως Γραμματεὺς τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου διὰ τὴν Εὐρώπην, ὑποδεικνύει ὅτι «ὀντότητες μὴ οἰκονομικαὶ δὲν ἀκολουθοῦν εὐκόλως τὴν οἰκονομικὴν ἐξέλιξιν, ἀντιθέτως τὴν ἀναχαιτίζουν καὶ τῆς προβάλλουν ἐμπόδια, οὕτως ὥστε συχνὰ δὲν δυνάμεθα νὰ συναγάγωμεν τὴν ἀκριβῆ σημασίαν τῶν 'οἰκονομικῆς φύσεως' στοιχείων. Πρακτικὴ συνέπεια τῆς καταστάσεως αὐτῆς εἶναι ἡ ἰδιαιτέρως ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη νὰ συντονίζεται ὁ προγραμματισμὸς τῶν 'οἰκονομικῶν' καὶ 'μὴ οἰκονομικῶν' τομέων».
17. Ἄλλος θεωρητικὸς τῆς ἀναπτύξεως διατυπώνει τὴν αὐτὴν ἰδέαν μὲ τρόπον διαφορετικόν:
«Ἡ ἀνάπτυξις πάντως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπολογισθῇ μὲ τὴν ἁπλῆν ἀνάγνωσιν διαφόρων ἀνομοιογενῶν στατιστικῶν στοιχείων. Εἶναι διαδικασία πολὺ περισσότερον πολύπλοκος. Ὁ στόχος μας δὲν εἶναι ἡ αὔξησις τοῦ ποσοστοῦ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος τῶν ἐπὶ μέρους χωρῶν, ἀλλὰ ἡ μετατροπὴ τῶν πατροπαραδότων κοινωνιῶν εἰς ἐκσυγχρονισμένας καὶ ἡ ἀλλαγὴ τοῦ ἀνθρώπου ὡς ἀνθρώπου. ...Πρέπει νὰ ἐφαρμόσωμεν νέας μεθόδους, νέας συνθέσεις καὶ νέας σχέσεις αἱ ὁποῖαι νὰ συνδέσουν ὅ,τι καλύτερον ἤδη ὑπάρχει ἐκ τῆς γενικῆς ἐθνικῆς ἀγωγῆς (culture) τῶν διαφόρων χωρῶν μὲ τὰς ἀναγκαίας μεταρρυθμίσεις διὰ τὴν προώθησιν τῆς ἀναπτύξεως».
18. Ἐξ ἄλλου ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς βοηθείας διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Ὀργανώσεως συνεργασίας καὶ οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως παρατηρεῖ τὰ ἀκόλουθα: «Τώρα ἀντιλαμβανόμεθα ὁλοὲν περισσότερον ὅτι ἡ οἰκονομικὴ ζωὴ ἑκάστης χώρας εἶναι στενῶς συνδεδεμένη μὲ τοὺς πολιτικούς, ἱστορικοὺς καὶ κοινωνικοὺς ὅρους τῆς ὑποστάσεώς της καὶ ὅτι ἡ οἰκονομική της ἀνάπτυξις δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξασφαλισθῇ εἰμὴ μόνον εἰς τὰ πλαίσια τῆς ἀναπτύξεως καὶ τῶν τριῶν αὐτῶν ὅρων.» Ἀκολούθως μνημονεύει «τὸν ἀποφασιστικὸν ρόλον τὸν ὁποῖον δύνανται νὰ παίξουν οἱ μὴ οἰκονομικοὶ παράγοντες εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς ἀναπτύξεως».[1]
19. Οἱ Γραμματεῖς τοῦ ΟΗΕ ἐσημείωσαν τὴν ὑφισταμένην ἀναμφισβήτητον ἀντίθεσιν μεταξὺ τῆς ἀναγνωρίσεως ἀφ' ἑνὸς τῶν ὡς ἄνω γενικῶς παραδεκτῶν ἀρχῶν καὶ τῆς ἀνεπαρκείας ἀφ' ἑτέρου τῶν πόρων, ἀλλὰ καὶ τῆς σειρᾶς προτεραιότητος, αἱ ὁποῖαι ἐδόθησαν εἰς τὴν κοινωνικὴν ἀνάπτυξιν.
20. Οἱ Γραμματεῖς λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὰς ὑπὸ τῶν διευθυντικῶν ὀργάνων τοῦ Ὀργανισμοῦ Ἡνωμένων Ἐθνῶν ἀνακοινωθείσας κατευθύνσεις πρὸς καθορισμὸν μιᾶς στρατηγικῆς τῆς ἀναπτύξεως, *ὁρμῶνται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ὅτι ἡ ἀνάπτυξις εἶναι ἑνιαία μορφῆς διαδικασία ἐντὸς τῆς ὁποίας οἱ οἰκονομικοὶ καὶ κοινωνικοὶ παράγοντες δὲν εἶναι ἀνεξάρτητοι καὶ ἑπομένως ἡ προσέγγισις τῶν προβλημάτων ἀναπτύξεως δὲν εἶναι δυνατὴ ἀπὸ σκοπιᾶς ἀποκλειστικῶς «οἰκονομικῆς» ἢ «κοινωνικῆς».*

Ὑιοθέτησαν λοιπὸν τὴν ἔννοιαν μιᾶς ἑνοποιημένης ἐξελίξεως τῆς ἀναπτύξεως καὶ τὴν ἀντίληψιν ὅτι ὑπάρχει μόνον μία στρατηγικὴ τῆς ἀναπτύξεως, ἡ ὁποία ὀφείλει νὰ ἀποτελῇ τὸ ἀντικείμενον ἑνιαίου, συνολικοῦ, προγραμματισμοῦ λαμβάνοντος ὑπ' ὄψιν τόσον τοὺς οἰκονομικοὺς ὅσον καὶ τοὺς κοινωνικοὺς συντελεστάς.

Ἡ ἐξέλιξις τῆς δομῆς καὶ τῶν θεσμῶν ἀφ' ἑνὸς καὶ τοῦ διαθεσίμου ἀνθρωπίνου δυναμικοῦ ἀφ' ἑτέρου ἀποτελοῦν τὰ βασικὰ στοιχεῖα-κλειδιὰ τῆς στρατηγικῆς αὐτῆς καὶ πρέπει νὰ συγκεντρώνουν τὴν ἰδιαιτέραν προσοχὴν τῶν ὑπευθύνων διὰ τὰ προγράμματα ἀναπτύξεως τόσον ἐπὶ ἐθνικοῦ ὅσον καὶ ἐπὶ διεθνοῦς ἐπιπέδου.

II. ἀνάγκαι καὶ προβλήματα γενικῆς φύσεως

21. Οἱ Γραμματεῖς παρετήρησαν ὅτι, ὂν καὶ ἡ παροῦσα Δεκαετία ἔδωσε τὴν εὐκαιρίαν εὐρυτέρας διεθνοῦς βοηθείας εἰς τὰς ὑπὸ ἀνάπτυξιν χώρας, ἡ ἀπόστασις μεταξὺ τῶν χωρῶν αὐτῶν καὶ τῶν περισσοτέρων ἀνεπτυγμένων ἐξακολουθεῖ νὰ γίνεται περισσότερον αἰσθητή. Τὰ θεμελιώδη προβλήματα, τὰ ὁποῖα καλεῖται νὰ ἀντιμετωπίσῃ ὁ ὑπὸ ἀνάπτυξιν κόσμος, ἐκρίθησαν ἐπείγοντα ὅσον ποτὲ ἄλλοτε, ἡ κατεπείγουσα δὲ ἀνάγκη λύσεως αὐτῶν γίνεται ὀξυτέρα καθ' ὃ μέτρον αὐξάνεται ἡ ἐπὶ τῶν κυβερνήσεων καὶ τῆς διεθνοῦς κοινότητος ἀσκουμένη πίεσις ὑπὸ τῶν ἐπιδιώξεων τῶν μαζῶν.

1. Ὀργάνωσις Βοηθείας καὶ Οἰκονομικῆς Ἀναπτύξεως, *Efforts et Politiques d'aide au développement, Examen 1967, Rapport du Président du Comité d'aide au développement* (Paris, 1967).

22. Ἐὰν κρίνωμεν ἐκ τῶν Ἐκθέσεων τὰς ὁποίας ἐξεπόνησαν καὶ ἔθεσαν ὑπ' ὄψιν τῶν Γραμματέων αἱ ὑπὸ ἀνάπτυξιν χῶραι διὰ νὰ ὁρίσουν τὰς ἀνάγκας καὶ τὰ κυριώτερα προβλήματά των εἰς τὸν κοινωνικὸν τομέα, ὡς καὶ ἐκ τῆς φύσεως τῆς τεχνικῆς βοηθείας τὴν ὁποίαν ζητοῦν αἱ χῶραι αὐταὶ ἀπὸ τὰς Ὀργανώσεις τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν, βλέπομεν ὅτι δι' αὐτὰς ἄμεσον προτεραιότητα ἔχουν ἡ ὑγεία, ἡ διατροφή, ἡ παιδεία, ἡ στέγασις ὡς καὶ ἡ ἀγροτικὴ ἀνάπτυξις.

Εἰς πλείστας χώρας μεταξὺ τῶν ἐξ ἴσου σημαντικῶν προβλημάτων τὰ ὁποῖα ἐμποδίζουν τὴν πρόοδον εἰς ὅ,τι σχετίζεται μὲ τὴν ἐξύψωσιν τοῦ ἐπιπέδου ζωῆς συγκαταλέγονται ἡ ὑποαπασχόλησις καὶ ἡ ἀνεργία, ἰδίως μεταξὺ τῶν νέων, αἱ κοινωνικαὶ ἀνάγκαι καὶ τὰ ζητήματα τὰ συνδεόμενα μὲ τὸ μέγεθος ἢ τὴν κατανομὴν τοῦ πληθυσμοῦ. Ὅταν ἐξετάσωμεν μίαν πρὸς μίαν τὰς ἐκδηλωθείσας εἰς τοὺς τομεῖς αὐτοὺς τάσεις κατὰ τὸ πρῶτον ἥμισυ τῆς παρούσης Δεκαετίας τῆς ἀναπτύξεως, θὰ εὑρεθῶμεν ἐνώπιον ἀνισομεροῦς καὶ ἀποθαρρυντικοῦ πίνακος, ὁ ὁποῖος φανερώνει πραγματικὴν πρόοδον εἰς ὡρισμένους τομεῖς καὶ ἀποτελμάτωσιν, ἀκριβέστερον ἐπιδείνωσιν τῆς καταστάσεως, εἰς ἄλλους.

23. Οἱ Γραμματεῖς ἐσημείωσαν ὡρισμένον ἀριθμὸν σημαντικῶν πλευρῶν τῆς προόδου καὶ τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων.

24. Εἰς τὸν τομέα τῆς ὑγείας ἐπραγματοποιήθησαν σημαντικὰ βήματα προόδου εἰς τὸν ἀγῶνα καταπολεμήσεως ὡρισμένων ἐκ τῶν κυριωτέρων μεταδοτικῶν νόσων καὶ ἐσημειώθη πτῶσις τοῦ ποσοστοῦ θνησιμότητος, κυρίως εἰς τὰ παιδιὰ μικρᾶς ἡλικίας. Παρετηρήθη ὅτι εἰς τὰς ὑπὸ ἀνάπτυξιν χώρας αἱ νόσοι διατροφῆς ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι πολὺ σημαντικὸν πρόβλημα τῆς δημοσίας ὑγείας, ἐφ' ὅσον ἓν ἕως δέκα τοῖς ἑκατὸν τῶν παιδιῶν νεαρᾶς ἡλικίας πάσχουν ἐκ σοβαρᾶς ἐλλείψεως πρωτεϊνῶν.

Συμφώνως πρὸς τὴν Ἔκθεσιν τοῦ 1967 ἐπὶ τῆς κοινωνικῆς καταστάσεως εἰς ὅλον τὸν κόσμον, περισσότερον τοῦ ἡμίσεος τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ τῶν ὑπὸ ἀνάπτυξιν περιοχῶν ἐστερεῖτο ἀκόμη τῶν τροφίμων τῶν ἀναγκαίων πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς δραστηριότητος καὶ τῆς ὑγείας του.

25. Ἡ ἐκπαίδευσις ἀνήκει εἰς τοὺς τομεῖς διὰ τοὺς ὁποίους ὁ ὑπολογισμὸς τῆς συντελεσθείσης προόδου εἶναι ἰδιαιτέρως δυσχερής. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πρώτου ἡμίσεος τῆς δεκαετίας τοῦ 1960 τὸ ποσοστὸν τοῦ ἀναλφαβητισμοῦ ἐξηκολούθησε νὰ μειοῦται, ἀλλὰ συμφώνως πρὸς ἀκριβεῖς ὑπολογισμοὺς ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀναλφαβήτων ἐνηλίκων ἐξακολουθεῖ εἰς τὴν πραγματικότητα νὰ αὐξάνῃ.

Εἰς τὰς ὑπὸ ἀνάπτυξιν χώρας ἡ αὔξησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐγγραφομένων εἰς τὴν στοιχειώδη ἢ τὴν μέσην ἐκπαίδευσιν ὑπῆρξε πολὺ ταχυτέρα τοῦ ποσοστοῦ αὐξήσεως τῶν ὁμάδων τῆς ἀντιστοίχου σχολικῆς ἡλικίας. Ἐν τούτοις εἰς πολλὰς χώρας ἡ ποιότης τῆς παιδείας παρουσιάζει ἐμφανῆ τάσιν πτώσεως, διότι ὑποχρεοῦνται νὰ χρησιμοποιοῦν ἐκπαιδευτικοὺς μετρίας καταρτίσεως διὰ νὰ αὐξήσουν τὰς δυνατότητας προσελεύσεως τῶν παιδιῶν εἰς τὴν Ἐκπαίδευσιν.

26. Εἰς τὰς ὑπὸ ἀνάπτυξιν ὡς καὶ εἰς τὰς περισσότερον ἀνεπτυγμένας ἐπὶ τοῦ οἰκονομικοῦ ἐπιπέδου χώρας, αἱ δυσκολίαι στεγάσεως συνδέονται μὲ ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ προβλήματα τὰ ὁποῖα θέτουν ἡ αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ εἰς τὰ ἀστικὰ κέντρα, αἱ μετακινήσεις ἀπὸ τὰς ἀγροτικὰς περιοχὰς εἰς τὰς πόλεις, ὁ ὑπερπληθυσμός, κτλ. Ἡ ἱδρυσις κατοικιῶν κάθε ἄλλο παρὰ ἱκανοποιεῖ τὰς ἀνάγκας τῶν ὑπὸ ἀνάπτυξιν χωρῶν, αἱ δὲ πόλεις ἐξακολουθοῦν νὰ ἀναπτύσσωνται μὲ τρομακτικὸν ρυθμὸν ἄνευ προγραμματισμοῦ καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐμφανίζουν ρυπαρὰς οἰκίας καὶ ἀθλίους συνοικισμούς.

Αἱ τάσεις αὐταί, τὰς ὁποίας *ἡ Ἔκθεσις τοῦ 1967* ἀποδίδει εἰς ἔλλειψιν πόρων καὶ εἰς ἀνεφάρμοστον πολεοδομικὴν στρατηγικήν, παρουσιάζουν σημαντικὰ ἐμπόδια διὰ τὴν μελλοντικὴν ἀνάπτυξιν. Τοὺς Γραμματεῖς ἀπησχόλησαν ἰδιαιτέρως προβλήματα συνδεόμενα μὲ τὴν συγκέντρωσιν κεφαλαίων προοριζομένων διὰ τὴν ἀνάπτυξιν, τὴν κατάρτισιν τῶν ἀπαραιτήτων ἐργατῶν διὰ τὴν κατασκευὴν οἰκιῶν καὶ τοῦ καταλλήλου προσωπικοῦ διὰ τὸν προγραμματισμόν, ἐπίσης δὲ καὶ τὸ πρόβλημα τῆς ἐλλείψεως τοῦ ἐπιβαλλομένου ἑκάστοτε φυσικοῦ προγραμματισμοῦ. Ἐν τούτοις ἀνεγνώρισαν ὅτι ἡ κατάστασις καὶ αἱ ἀνάγκαι διέφερον αἰσθητῶς ἀπὸ χώρας εἰς χώραν.

27. Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἐπιπέδου ζωῆς τῶν ἀγροτικῶν πληθυσμῶν, οἱ ὁποῖοι ἐξακολουθοῦν νὰ ἀντιπροσωπεύουν τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸν εἰς τὰς ὑπὸ ἀνάπτυξιν χώρας, ἔχει γίνει ἐπιτακτικὸν καθῆκον τόσον ἀπὸ πλευρᾶς οἰκονομικῆς ἀνόδου ὅσον καὶ ἀπὸ πλευρᾶς κοινωνικῆς προόδου. Ἡ ἀνάγκη ἐκσυγχρονισμοῦ τῆς γεωργίας καὶ αὐξήσεως τῆς παραγωγικότητος, ἱδρύσεως ἐνδοαγροτικῶν ὑποδομῶν παραγωγῆς, δημιουργίας δυνατοτήτων δι' ἐπαγγέλματα μὴ ἀγροτικὰ καί ἡ ἐξασφάλισις εὐρυτέρας χρησιμοποιήσεως τῶν κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν εἰς τὰς περιοχὰς τῆς ὑπαίθρου, ὅλα αὐτὰ εἶναι στενῶς συνδεδεμένα μὲ τὸ πρόβλημα τοῦ μαρασμοῦ τῶν ἀγροτικῶν περιοχῶν καὶ τῆς μαζικῆς ἐξόδου πρὸς τὰς πόλεις. Ὡρισμέναι κυβερνήσεις ἀρχίζουν νὰ μελετοῦν αὐτὰ τὰ προβλήματα ἐν τῷ συνόλῳ των καὶ ἐφαρμόζουν κατὰ περιοχὰς προγράμματα ἀναπτύξεως προσεγγίζοντα εἰς πολλοὺς τομεῖς τὰ προβλήματα τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἀγροτικῶν περιοχῶν ἢ τοῦ εὐρυτέρου πλαισίου τῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν πόλεων καὶ τῆς ὑπαίθρου.

28. Κατόπιν ἐπιτοπίου ἐρεύνης οἱ Γραμματεῖς ἀνεκάλυψαν ὡρισμένον ἀριθμὸν ἄλλων κοινωνικῶν προβλημάτων ἐπειγούσης φύσεως, ἤτοι προβλήματα ἐνδιαφέροντα κυρίως τὰς ὑπηρεσίας κοινω-

νικῆς προστασίας ἐν γένει καὶ ὅλως ἰδιαιτέρως τὰ προγράμματα τὰ προοριζόμενα διὰ τὰ παιδιά, τὰς μητέρας καὶ τοὺς νέους. Ἡ ἀπαραίτητος εἷς τινας τομεῖς νομοθεσία, ὡς ἐπὶ παραδείγματι εἰς τὴν παιδοκομικήν, τὰς κοινωνικὰς ὑπηρεσίας καὶ τὰ ἱδρύματα παίδων, εἶναι ἐνίοτε ἀνύπαρκτος καὶ συχνὰ ἀναχρονιστική.

Τὸ ἔργον τῶν Γραμματέων δὲν περιωρίζετο μόνον εἰς διατύπωσιν συστάσεων πρὸς τὰς κυβερνήσεις σχετικῶν μὲ τὴν σειρὰν προτεραιότητος. Οὗτοι ἠσθάνθησαν ἀνησυχίαν διὰ τὴν βραδύτητα μὲ τὴν ὁποίαν ἀναπτύσσονται ὡρισμένα προγράμματα προοριζόμενα ἀπ' εὐθείας διὰ τὸν πληθυσμὸν ὡς καὶ διὰ τὸν ἄμεσον καταμερισμὸν τῶν ὑπηρεσιῶν, ἰδίως εἰς τὸν εὐρὺν τομέα τῆς κοινωνικῆς προστασίας καὶ συγκεκριμένως τῆς προστασίας τῆς οἰκογενείας, τῆς παιδικῆς ἡλικίας καὶ τῆς νεότητος, ὡς καὶ διὰ τὰ προγράμματα τὰ συναφῆ μὲ τὴν πρόληψιν τῆς ἐγκληματικότητος καὶ τὰς ὑπηρεσίας τὰς προοριζομένας διὰ τοὺς ἀναπήρους. Οἱ Γραμματεῖς κατέληξαν ἐπίσης εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι πρέπει νὰ καταβληθῇ μεγαλυτέρα προσπάθεια ὥστε νὰ ἐνθαρρυνθῇ ὁ πληθυσμός, καὶ ἰδιαιτέρως ἡ νεολαία, νὰ συμμετέχῃ εἰς τὴν προσπάθειαν ἀναπτύξεως.

29. Φυσικά, εἰς ὅλους αὐτοὺς τοὺς τομεῖς ὁ ρυθμὸς προόδου εἶναι συνδεδεμένος μὲ τὸν πληθυσμὸν περὶ τοῦ ὁποίου ἑκάστοτε πρόκειται. Ἡ μείωσις τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι βεβαίως σημαντικὸν πρόβλημα διὰ μερικὰς ὑπὸ ἀνάπτυξιν χώρας, δι' ὡρισμένας μάλιστα ἐξ αὐτῶν ἡ ἄνισος κατανομὴ τοῦ πληθυσμοῦ δημιουργεῖ ἰδιαζούσας δυσκολίας. Ἐν τούτοις ἐκεῖ ὅπου πρέπει πρωτίστως νὰ ἀναζητηθῇ τὸ σπουδαιότερον ἐμπόδιον διὰ τὴν οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν πρόοδον τῶν ὑπὸ ἀνάπτυξιν περιοχῶν, εἶναι ἡ ὑπέρμετρος δημογραφικὴ αὔξησις τῶν πλείστων ἐξ αὐτῶν.

Τὸ ἔτος 1960 δύο ἄτομα ἐπὶ τριῶν ἔζων εἰς ὑπὸ ἀνάπτυξιν περιοχάς. Τὸ ἔτος 1980 ἡ ἀναλογία θὰ εἶναι πιθανῶς 3 πρὸς 4, ὑπάρχουν δὲ βάσιμοι ἐλπίδες ὅτι ὁ πληθυσμὸς τοῦ κόσμου θὰ ὑπερβῇ τὰ 4.250 ἑκατομ. κατοίκων (περὶ τὰ μέσα τοῦ 1965 ὑπελογίσθη ὅτι ὁ πληθυσμὸς ἔφθασε τὰ 3.295 ἑκατ.). Ἡ αὔξησις τοῦ παγκοσμίου ἀστικοῦ πληθυσμοῦ, τῆς ὁποίας ὁ ρυθμὸς εἶναι ταχύτερος τοῦ ρυθμοῦ αὐξήσεως τοῦ γενικοῦ πληθυσμοῦ, ἐξηκολούθησεν ἄνευ διακοπῆς τόσον εἰς τὰς ἀνεπτυγμένας ὅσον καὶ εἰς τὰς ὑπὸ ἀνάπτυξιν χώρας. Ὑπάρχει πρόβλεψις ὅτι κατὰ τὸ 1980 περίπου τὸ ἓν τρίτον τοῦ πληθυσμοῦ θὰ ζῇ εἰς ἀστικὰ κέντρα.

Αἱ ἐπιπτώσεις αὐτοῦ τοῦ ἄνευ προηγουμένου ρυθμοῦ τῆς δημογραφικῆς αὐξήσεως ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως προεκάλεσαν τὴν γενικὴν ἀνησυχίαν, μερικαὶ δὲ χῶραι υἱοθέτησαν μέτρα πρὸς περιορισμὸν τῶν γεννήσεων. Εἰς ἄλλας χώρας αἱ κυβερνήσεις ἐνεθάρρυναν τὴν δημιουργίαν προγραμμάτων ἐλέγχου τῶν γεννήσεων χωρὶς νὰ ἔχουν ἐπισήμως υἱοθετήσει μέτρα οἰκογενειακοῦ προγραμματισμοῦ.

30. Ὡς προκύπτει ἐκ τῆς ὡς ἄνω περιγραφείσης καταστάσεως τὰ συμπεράσματα τῶν Γραμματέων καὶ αἱ ἀπαντήσεις τῶν κυβερνήσεων εἰς τὸ ἐρωτηματολόγιον τὸ ὁποῖον ἀπηύθυναν πρὸς αὐτὰς ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς παρούσης ἐρεύνης, εἶναι ἰδιαιτέρως πρόσφορα διὰ τὸ θέμα τῆς διεθνοῦς βοηθείας εἰς τὸν τομέα τῆς ἀναπτύξεως.

'Εκτὸς μερικῶν ἐξαιρέσεων, ἡ ἔννοια τῆς κοινωνικῆς ἀναπτύξεως παραμένει πολὺ περιωρισμένη εἰς τὰς περισσοτέρας ὑπὸ ἀνάπτυξιν χώρας. Γενικῶς, αἱ ἀνάγκαι εἰς τὸν τομέα τῆς ἀναπτύξεως ἐξακολουθοῦν ἀκόμη νὰ κρίνωνται πρωταρχικῶς βάσει τῶν κατὰ παράδοσιν οἰκονομικῶν κριτηρίων.

Τὰ κοινωνικὰ προβλήματα τὰ ὁποῖα θέτει ἡ ἀνεργία καὶ ἡ ὑποαπασχόλησις, ἡ κακὴ διατροφή, ἡ κακὴ ὑγεία καὶ αἱ ἀνεπαρκεῖς πιστώσεις διὰ τὴν Παιδείαν ὡς καὶ αἱ ἀκατάλληλοι κατοικίαι, θεωροῦνται ὡς συνέπεια τοῦ μέχρι σήμερον ἐπιτευχθέντος χαμηλοῦ ἐπιπέδου οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως ὡς καὶ τῶν ἀτελῶν μεθόδων αἱ ὁποῖαι ἐφηρμόσθησαν διὰ τὴν πραγματοποίησίν της καὶ μόνον κατὰ δεύτερον λόγον ὡς πραγματικὸν ἐμπόδιον εἰς αὐτήν. Μολονότι οἱ Γραμματεῖς ἐσημείωσαν ὅτι ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν αὐξάνει ἡ τάσις υἱοθετήσεως καὶ ἐφαρμογῆς ἐνιαίας μεθόδου οἰκονομικοῦ καὶ κοινωνικοῦ προγραμματισμοῦ, αἱ ὑπάρχουσαι ἐπὶ τοῦ προκειμένου πληροφορίαι δεικνύουν ὅτι πολλοὶ προγραμματισταὶ πιστεύουν ὅτι τὸ καλύτερον μέσον πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἀναπτύξεως συνίσταται εἰς τὸν χειρισμὸν τῶν οἰκονομικῶν ἀποκλειστικῶς δυνάμεων.

31. *Εἰς τὰ σύγχρονα προγράμματα πολλῶν χωρῶν δίδουν, φαίνεται, μικρὰν σχετικῶς σημασίαν εἰς τὴν κοινωνικὴν ἀνάπτυξιν ἐπειδὴ δὲν θεωροῦν αὐτὴν ὡς δυναμικὸν παράγοντα τῆς ἐξασφαλίσεως τοῦ ἀνθρωπίνου δυναμικοῦ, τῆς κοινωνικῆς ἐξελίξεως καὶ τῆς μετατροπῆς τῆς δομῆς καὶ τῶν θεσμῶν ἐκ τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται ἡ ἐθνικὴ ἀνάπτυξις.*

Ἡ ἔκφρασις κοινωνικὴ ἀνάπτυξις λαμβάνεται γενικῶς ὡς συνώνυμον ὡρισμένων ὑπηρεσιῶν κοινωνικῆς προστασίας ἢ ὡρισμένων τύπων κοινωνικῆς προνοίας ἢ καὶ ἐπὶ μέρους προγραμμάτων τομέων τινῶν τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῆς ὑγείας.

Ἀκόμη καὶ εἰς τὰς χώρας ὅπου κατ' ἀρχὴν ἀναγνωρίζεται ἡ ἀξία τῶν κοινωνικῶν παραγόντων διὰ τὸν τομέα τῆς ἀναπτύξεως, τὸ ἐθνικὸν πρόγραμμα οὐδεμίαν θέσιν δίδει εἰς τὰς κοινωνικὰς πλευρὰς τῆς ἀναπτύξεως καὶ συνήθως περιορίζεται εἰς τὸ νὰ ἀπαριθμῇ ὡρισμένον ἀριθμὸν προγραμμάτων ἀφορώντων εἰς τὸν κοινωνικὸν τομέα. Ὡς ἐκ τούτου συχνὰ παραμελοῦνται αἱ κοινωνικαὶ καὶ ἀνθρώπιναι πλευραὶ σημαντικῶν οἰκονομικῶν ἢ τεχνικῶν προγραμμάτων, ἂν καὶ οἱ Γραμματεῖς ἀνεκάλυψαν μερικὰς παρηγορητικὰς ἐξαιρέσεις αὐτοῦ τοῦ κανόνος. Εἰς μίαν ἐκ τῶν χωρῶν τὰς ὁποίας ἐπεσκέ-

φθησαν, ὁ κοινωνιολόγος εἰς τὸν ὁποῖον εἶχεν ἀνατεθῆ ευρυ πρόγραμμα ἐρευνης τῶν ὑπογείων ὑδάτων εἰργαζετο ἐν στενῇ συνεργασίᾳ μὲ τον οἰκονομολογον ὑπάλληλον τὸν ἀσχολούμενον εἰς τὸ αὐτὸ πρόγραμμα. Ἓν ἄλλο εὐρύτατον πρόγραμμα τοῦ ὁποιου ἡ ἐκτελεσις απαιτεῖ εἰδικους περισοτερων ἐπιστημονικων κλαδων προβλεπει ευθυς ἐξ αρχης οραστηριοτητας κοινωνικου προγραμματισμου.

32. Οἱ Γραμματεῖς ἀπεφανθησαν οτι αἱ δυσκολίαι τας ὁποίας θετει ἡ ἰσόρροπος χάραξις τῆς οἰκονομικης καὶ κοινωνικῆς πολιτικῆς ὀφειλονται εις πολλους λογους. Τὰ προγράμματα ἐθνικοῦ προγραμματισμου δια τὴν ἀνάπτυξιν δὲν ἀντικατοπτρίζουν την αλληλενέργειαν την υφισταμενην μεταξὺ ιὼν οικονομικῶν, κοινωνικῶν καὶ θεσμικῶν παραγόντων ὡς καὶ τῶν παραγόντων διοικήσεως τῆς ἀναπτύξεως.

Οι εἰδικοὶ ἐπὶ τοῦ προγραμματισμοῦ δὲν θεωροῦν ὅτι ἡ κοινωνικὴ ἀνάπτυξις ἐχει μεγάλην σημασίαν καὶ δυναται νὰ επηρεάσῃ τὴν οἰκονομικὴν πρόοδον καὶ τὸν ἐκσυγχρονισμὸν τῆς κοινωνίας ἐκ τῶν ὁποίων ἐξαρτῶνται ἡ ἀνύψωσις τοῦ ρυθμοῦ τῆς παραγωγικότητος καὶ ἡ βελτίωσις τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς. Αὐτὸ ὀφείλεται εἰς πολλοὺς λόγους κοινωνικῆς καὶ οἰκονομικῆς φύσεως.

α) Ἡ κοινωνικὴ ἀνάπτυξις ὑπὸ τὴν εὐρεῖαν ἔννοιαν τοῦ ὅρου ἐπιβάλλει γενικὴν ἀναθεώρησιν τῆς κλίμακος τῶν ἀξιῶν, τῶν συνηθειῶν καὶ τῶν θεσμῶν ὡς καὶ τῶν σχέσεων, αἱ ὁποῖαι ὑπάρχουν μεταξὺ τῶν ὁμάδων καὶ τῶν τάξεων τοῦ πληθυσμοῦ. Πρόκειται περὶ ζητημάτων λεπτῶν, τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦν τὴν υἱοθέτησιν πολιτικῆς καὶ μέτρων μακρᾶς πνοῆς μὴ ἀποδιδόντων εὐθὺς ἀμέσως παρὰ ἐλάχιστα αἰσθητὰ ἀποτελέσματα, καὶ διὰ τὰ ὁποῖα δὲν ὑπάρχουν λύσεις πρωτότυποι εὐκόλως ἐφαρμόσιμοι εἰς τὰς ἰδιαζούσας συνθήκας ἑκάστης χώρας.

β) Ἐφ' ὅσον οἱ διαθέσιμοι οἰκονομικοὶ πόροι εἶναι ἀρκετοί, τὰ οἰκονομικὰ καὶ τεχνικὰ προγράμματα ἐφαρμόζονται εὐκολώτερον τῶν «κοινωνικῶν» καὶ αἱ λύσεις αἱ ὁποῖαι ἐδόθησαν εἰς ἄλλας χώρας ἐφαρμόζονται κατὰ γενικὸν κανόνα εὐκολώτερον. Ἐπὶ πλέον εἶναι φυσικὸν νὰ ἀναμένεται ὅτι τὰ προγράμματα αὐτοῦ τοῦ εἴδους δίδουν ταχύτερον ἀποτελέσματα περισσότερον συγκεκριμένα. Ὡς ἐκ τούτου, ἄλλωστε, προσφέρουν καλυτέρας δυνατότητας συνεχοῦς προσελκύσεως ἐπενδύσεων καὶ χαίρουν ὑψηλοτέρου γοήτρου.

γ) Τὸ προσωπικὸν τῶν ἐθνικῶν ὀργανισμῶν προγραμματισμοῦ ἀποτελεῖται συχνὰ ἀπὸ οἰκονομολόγους καὶ διοικητικοὺς ὑπαλλήλους, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουν ἀρκετὴν πεῖραν τῶν ἀνθρωπίνων, κοινωνικῶν καὶ θεσμικῶν πλευρῶν μιᾶς ἰσορρόπου στρατηγικῆς τῆς ἀναπτύξεως, ἢ δὲν εἶναι πεπεισμένοι διὰ τὸν ρόλον τὸν ὁποῖον δύνανται νὰ διαδραματίσουν οἱ κοινωνικοὶ παράγοντες εἰς τὴν ἐνίσχυσιν καὶ διατήρησιν τῆς οἰκονομικῆς ἀνόδου.

Ἐξαιρέσει τοῦ προγραμματισμοῦ τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ, τῆς παιδείας καὶ τῆς ὑγείας, μερικοὶ προγραμματισταὶ ὁ,τιδήποτε ἔχει σχέσιν μὲ τὸ «κοινωνικὸν» τὸ θεωροῦν ἐκ τῶν προτέρων ἄξιον διὰ τὸ περιθώριον καὶ διὰ τὰς τελευταίας θέσεις προτεραιότητος. Δὲν δίδουν παντοτε τὴν δέουσαν προσοχὴν εἰς τὴν μεταξὺ τῶν τομέων σχέσιν ἀναλογίας οὔτε εἰς τοὺς κοινωνικοὺς παραγοντας οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἐπιπτώσεις ἐπὶ τοῦ ἐθνικοῦ προγραμματισμοῦ καὶ ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ σχεδίου. Ὅταν ὑπάρχουν ὁμάδες κοινωνικοῦ προγραμματισμοῦ, αὐτοὶ δὲν ἀσχολοῦνται κυρίως παρὰ μόνον μὲ τὸν συντονισμόν του, καὶ τοιουτοτρόπως ὁ πραγματικὸς προγραμματισμὸς ὑποτίθεται ὅτι πραγματοποιεῖται ὑπὸ τῶν Ὑπουργείων εἰς τὰ ὁποῖα ὑπάγονται οἱ διάφοροι τομεῖς του. Ὅταν εὑρίσκωμεν προγραμματιστὰς εἰς τὸν κοινωνικὸν τομέα, πρόκειται συνήθως περὶ εἰδικῶν τοῦ προγραμματισμοῦ εἰς ἕνα ὡρισμένον τομέα, π.χ. εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν ἢ τὴν ὑγείαν. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς κοινωνικὰς πλευρας τῶν οἰκονομικῶν προγρσμμάτων, περὶ αὐτῶν απασχολοῦνται συνήθως μόνον τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἀναφύονται σοβαρὰ προβλήματα ἐκτελέσεως ἢ καὶ ἐπιπτώσεις κοινωνικῆς φύσεως μὴ δυνάμεναι νὰ προβλεφθοῦν, μὲ ἄλλους λόγους πολὺ ἀργὰ διὰ νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ ἐπιτυχία ἑνὸς σχεδίου.

δ) Ὡρισμένα διμερῆ προγράμματα δὲν δίδουν ἰδιαιτέραν προσοχὴν εἰς τὴν ἰσορροπημένην ἀνάπτυξιν. Τὴν βοήθειαν τὴν ἐννοοῦν μέσα εἰς τὸ αὐστηρῶς συγκεκριμένον πλαίσιον τῶν σχεδίων. Εἰς ὅ,τι ἔχει σχέσιν μὲ τὴν κοινωνικὴν ἀνάπτυξιν πολλὰ προγράμματα ἐνδιαφέρονται εὐθέως δι' ὡρισμένους μόνον τομεῖς, π.χ. τὴν παιδείαν καὶ τὴν ὑγείαν. Ἐπειδὴ ἡ διμερὴς βοήθεια προφανέστατα εἶναι τὸ σημαντικώτερον στοιχεῖον εἰς τὸν τομέα τῆς ἐξωτερικῆς βοηθείας τῶν ἐθνικῶν προγραμμάτων, ἡ σημασία ἡ ὁποία δίδεται εἰς τὰ οἰκονομικὰ καὶ τεχνικὰ σχέδια ἔχει τὴν τάσιν νὰ ἐπηρεάζῃ τὸ ὅλον πρόγραμμα, εἰς τρόπον ὥστε νὰ δημιουργῇ ἔλλειψιν ἰσορροπίας μεταξὺ τῶν διαφόρων τομέων καὶ νὰ ἐνισχύῃ τὴν διάχυτον γνώμην ὅτι ἀποτελοῦν τὸ ἀντικείμενον χωριστῆς μελέτης ἐκ μέρους τῶν κυβερνήσεων. Παρὰ ταῦτα οἱ Γραμματεῖς ἐπιθυμοῦν νὰ τονίσουν ὅτι ἐκτιμοῦν πολὺ τὴν συμβολὴν ἡ ὁποία παρέχεται κατὰ τὴν παροῦσαν περίοδον εἰς τὴν κοινωνικὴν ἀνάπτυξιν ἐντὸς τοῦ πλαισίου ὡρισμένων προγραμμάτων.

ε) Παρὰ τὸν μεγάλον ἀριθμὸν ἀποφάσεων τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως καὶ τοῦ Οἰκονομικοῦ καὶ Κοινωνικοῦ Συμβουλίου (τῶν ὁποίων ἔγινε μνεία εἰς τὸ τμῆμα Ι) σχετικῶς μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἰσορρόπου προγραμματισμοῦ, *αὐτὸς οὗτος ὁ Ὀργανισμὸς τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν* μόλις ἀρχίζει νὰ ἐφαρμόζῃ τὰς ἰδικάς του ἀρχὰς διὰ μέσου τῶν προγραμμάτων του τεχνικῆς συνεργασίας καὶ ἑπομένως *εἰς τὴν πραγματικότητα δὲν κατώρθωσεν εἰς ὅσον βαθμὸν ὤφειλε*

νὰ θέσῃ εἰς ἐφαρμογὴν μεθόδους προσηρμοσμένας εἰς τὰς συνθήκας τῶν ὑπὸ ἀνάπτυξιν χωρῶν. Ἡ κεχωρισμένη ἐξέτασις τῶν κοινωνικῶν καὶ οἰκονομικῶν ζητημάτων εἰς τὸ Οἰκονομικὸν καὶ Κοινωνικὸν Συμβούλιον, ὅπου ἐξετάζονται ὑπὸ διαφορετικῶν ἐπιτροπῶν, ἐκρίθη ὑπὸ τῶν Γραμματειῶν ὡς ἐνδεικτικὴ τῆς διαφορᾶς ἡ ὁποία ὑπάρχει μεταξὺ ἀφ' ἑνὸς μὲν τῶν ἀποφάσεών του, αἱ ὁποῖαι λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν τὸν ἰσόρροπον χαρακτῆρα τῆς ἀναπτύξεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ τῆς πρακτικῆς τὴν ὁποίαν ἐν τῇ πράξει ἠκολούθησεν ὁ Ὀργανισμὸς τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν.

III. συστάσεις

Σύστασις 1η: Αἱ Ὀργανώσεις τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν θὰ ἔπρεπε νὰ ὑποστηρίξουν σθεναρῶς τὴν ἀρχὴν καὶ τας μεθόδους τῆς ἰσορρόπου ἀναπτύξεως καὶ νὰ πράττουν τὸ πᾶν διὰ τὴν ἀποτελεσματικὴν ἐφαρμογὴν τῆς πολιτικῆς αὐτῆς εἰς τὰ προγράμματα των τεχνικῆς συνεργασίας.

Σύστασις 2α: Ὑπάρχει τρόπος νὰ ἐνισχυθῇ ἡ ἱκανότης τὴν ὁποίαν ἔχουν αἱ Ὀργανώσεις τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν νὰ παρέχουν εἰς τὰς κυβερνήσεις βοήθειαν στηριζομένην εἰς τὰς κοινωνικὰς πλευρὰς μιᾶς ἰσορρόπου ἀναπτύξεως.

Σύστασις 3η: Ἐπιβάλλεται νὰ ὁρισθῇ σαφέστερον ὁ ρόλος ποὺ πρέπει νὰ διαδραματίζουν τὰ Ἐξωτερικὰ Γραφεῖα τοῦ Προγράμματος τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν εἰς τὴν προαγωγὴν καὶ τὸν συντονισμὸν τῶν δραστηριοτήτων τῆς τεχνικῆς συνεργασίας τῶν Ὀργανώσεων τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν εἰς τὸν κοινωνικὸν τομέα.

Σύστασις 4η: Ἐπιβάλλεται ἐπίσης νὰ αὐξηθῇ περισσότερον ἡ εὐρεῖα συνεργασία μεταξὺ τῶν Ὀργανώσεων τόσον εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς Ἕδρας ὅσον καὶ εἰς τὸ ἐπίπεδον τῶν Περιφερειακῶν Γραφείων τοῦ ΟΗΕ.

Σύστασις 5η: Ἐπιβάλλεται νὰ καταβληθοῦν νέαι προσπάθειαι μὲ σκοπὸν τὸν προγραμματισμὸν τῆς βοηθείας διὰ τὴν ἀνάπτυξιν σχεδιαζόμενον μᾶλλον ἀναλόγως τῶν (ἀναπτυξιακῶν) ἀναγκῶν τῶν διαφόρων χωρῶν παρὰ βάσει ἀλλεπαλλήλων ἀλλὰ χωριστῶν σχεδίων (προγραμμάτων).

Σύστασις 6η: Ἐπιβάλλεται ἡ λῆψις τῶν ἐνδεικνυομένων μέτρων διὰ νὰ προκληθῇ μεγαλύτερον ἐνδιαφέρον τῶν Διεθνῶν Οἰκονομικῶν Ὀργανισμῶν διὰ τὸν κοινωνικὸν τομέα τῶν προγραμμάτων ἀναπτύξεως.

Σύστασις 7η: Καλὸν θὰ ἦτο νὰ μελετηθῇ ἡ ἐξεύρεσις νέων μέσων βοηθείας τῶν Κυβερνήσεων πρὸς χρηματοδότησιν τῶν δαπανῶν τῆς χώρας των, τῶν σχετικῶν μὲ τὰ προγράμματα κοινωνικῆς ἀναπτύξεως.

Σύστασις 8η: Θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπανεξετασθῇ ὁ συσχετισμὸς ὁ ὑπάρχων μεταξὺ τῶν δραστηριοτήτων τῆς διμεροῦς τεχνικῆς βοηθείας καὶ τῶν δραστηριοτήτων τῆς πολυμεροῦς τεχνικῆς βοηθείας διὰ νὰ ἐνισχυθοῦν οἱ ὑφιστάμενοι ἤδη τύποι συνεργασίας, νὰ εὑρεθοῦν νέοι τύποι τόσον εἰς τὸ ἐπίπεδον τοῦ προγραμματισμοῦ ὅσον καὶ εἰς τὸ τῆς ἐκτελέσεως, καὶ να ἐνθαρρυνθοῦν αἱ προσπάθειαι τῶν μὴ κυβερνητικῶν ὀργανώσεων.

Σύστασις 9η: Οἱ πόροι τοῦ Τακτικοῦ Προγράμματος Τεχνικῆς Βοηθείας τοῦ Ὀργανισμοῦ Ἡνωμένων Ἐθνῶν ἐπὶ ἐθνικοῦ ἐπιπέδου, θὰ ἔπρεπε νὰ οιατίθενται διὰ τὴν κοινωνικὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν δημοσίαν διοίκησιν. Οἱ πόροι τοῦ Προγράμματος τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀποβλέπουν περισσότερον εἰς τὰς κοινωνικὰς πλευρὰς τῆς ἀναπτύξεως.

Σύστασις 10η: Ἐπιβάλλεται νὰ ληφθοῦν τὰ κατάλληλα μέτρα πρὸς διευκόλυνσιν τῶν δραστηριοτήτων αἱ ὁποῖαι ἀφοροῦν εἰς τὰς κοινωνικὰς πλευρὰς τῆς βιομηχανικῆς ἀναπτύξεως.

Σύστασις 11η: Θὰ ἔπρεπε νὰ δοθῇ μεγαλυτέρα εὐελιξία εἰς τὴν βοήθειαν καὶ αὐτὴ νὰ λάβῃ νέας μορφάς.

Σύστασις 12η: Ἐπιβάλλεται νὰ μελετηθῇ τὸ ταχύτερον ἡ δυνατότης καὶ νὰ ληφθῇ πρόνοια χρησιμοποιήσεως ἐθελοντῶν εἰς τὰ προγράμματα τεχνικῆς συνεργασίας τοῦ συστήματος τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν.

83. Οἱ Γραμματεῖς τοῦ ΟΗΕ ἤκουσαν πολλάκις νὰ λέγεται ὅτι συχνὰ οἱ ἐμπειρογνώμονες καὶ οἱ τοπικοὶ σύμβουλοι δὲν ἐχρησιμοποιοῦντο πλήρως, καθόσον οἱ ἐν λόγῳ εἰδικοὶ δὲν ἠσχολοῦντο εἰμὴ μόνον μὲ τὴν ἐπεξεργασίαν τῆς ἀκολουθητέας πολιτικῆς καὶ τῶν προγραμμάτων. Αὐτοὶ δὲν ἠδύναντο νὰ ἐνδιαφερθοῦν ὅσον ἔπρεπε διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῶν σχεδίων, ἢ καὶ ὅταν ἀκόμη ἀνετίθεντο εἰς αὐτοὺς καθήκοντα πραγματοποιήσεως συγκεκριμένου ἔργου, ἐστεροῦντο συνήθως τοῦ εἰδικοῦ ἐνδιαμέσου, ἤτοι μεσολαβοῦντος μεταξὺ αὐτῶν τῶν ἰδίων καὶ τοῦ ὑπὸ ἐκτέλεσιν ἔργου προσωπικοῦ, ἐνῷ θὰ ἤρκει νὰ ἐκπαιδευθοῦν μερικὰ ἄτομα ἐπὶ τόπου διὰ νὰ καλύπτουν τὰς ἐκάστοτε παρουσιαζομένας ἀνάγκας.

84. Οἱ Γραμματεῖς διεπίστωσαν ὅτι εἰς τὰ προγράμματα τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν ὑπάρχει θέσις δι' ἐθελοντὰς πολλῶν ἁρμοδιοτήτων—ἀπὸ τῆς ἁρμοδιότητος τῶν συνταξιούχων τῶν ἐχόντων διοικητικὴν ἢ ἐπαγγελματικὴν πεῖραν μέχρι τῆς τῶν πτυχιούχων τῆς Μέσης καὶ Τεχνικῆς Ἐκπαιδεύσεως—ἀντιστοίχως ἀναλόγων πρὸς διαφορετικοὺς τύπους ἐργασιῶν. Ἐν τούτοις παρετηρήθη ὅτι κυρίως ὑπάρχει ἀνάγκη ἀτόμων ἐχόντων πανεπιστημιακὴν ἢ τεχνικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ ἱκανῶν νὰ ἐκτελοῦν καλῶς, ὑπὸ τὴν δέουσαν γενικὴν διεύθυνσιν, τὰ παιδαγωγικὰ καὶ τεχνικὰ καθήκοντα τὰ ὁποῖα ἀνετέθησαν εἰς αὐτά.

85. Εἰς τὸν κοινωνικὸν τομέα προσφέρονται πολ-

λαὶ δραστηριότητες εἰς τοὺς ἐργαζομένους ὡς ἐθελοντάς. Οἱ διεθνεῖς ἐθελονταὶ εἶναι, ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των, οἱ περισσότερον παντὸς ἄλλου ἐνδεδειγμένοι νὰ ἀποτελέσουν καὶ μόνον διὰ τῆς παρουσίας των τὸ ὑπόδειγμα εἰς ἀξιολόγους τομεῖς διὰ τοὺς ὁποίους πολλαὶ κυβερνήσεις ἐξαιτοῦνται κατὰ τὴν παροῦσαν περίοδον διεθνῆ βοήθειαν, π.χ. εἰς τὸν τομέα τῆς ἐνθαρρύνσεως τῆς νεολαίας πρὸς μεγαλυτέραν συμμετοχὴν εἰς τὴν ἐθνικὴν ἀνάπτυξιν, εἰς τὰ παιδαγωγικὰ καθήκοντα, εἰς τὰς νοσοκομειακὰς φροντίδας καὶ τὰς συναφεῖς δραστηριότητας, ὡς ἐπίσης καὶ εἰς τὴν ἐκλαΐκευσιν τῆς ἰδέας τῆς ἐθελοντικῆς ἐργασίας.

86. Ἐπὶ πλέον ἡ ἐνεργὸς καὶ ἐπὶ πολυεθνικῆς βάσεως συμμετοχὴ τῶν ἐνδεδειγμένων νέων εἰς τὴν διεθνῆ προσπάθειαν ἀναπτύξεως καὶ συνεργασίας δύναται νὰ ἐξυπηρετήσῃ κατὰ τρόπον ἄμεσον τὴν τόσον σημαντικὴν ὑπόθεσιν τῆς εἰρήνης, τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀμοιβαίας μεταξὺ τῶν λαῶν κατανοήσεως εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι ἀφωσιωμένα τὰ Ἡνωμένα Ἔθνη. Τὰ προγράμματα τῆς δευτέρας Δεκαετίας τῆς ἀναπτύξεως ἔχουν ἤδη μεγάλην ἀνάγκην νὰ ἐνισχυθοῦν μὲ ὅλα τὰ μέσα τὰ τείνοντα εἰς τὴν διεύρυνσιν τῆς εἰς αὐτὰ συμμετοχῆς τῶν ἐθελοντῶν νέων.

87. Εἰς ὡρισμένας ἐκ τῶν χωρῶν τὰς ὁποίας ἐπεσκέφθησαν οἱ Γραμματεῖς διεπίστωσαν ὅτι οἱ ἐθελονταὶ τοὺς ὁποίους ἐπρομήθευσαν ἐπὶ διμεροῦς βάσεως ἐπετέλεσαν σοβαρὰν ἐργασίαν, καὶ ὅτι ἡ παρουσία των ἐξετιμᾶτο, ἔστω καὶ προσωρινῶς, διότι ἐπέτρεπε τὴν κάλυψιν σημαντικῶν κενῶν εἰς τὰς τάξεις τῶν στελεχῶν.

Ἄλλαι ὅμως χῶραι ὁσάκις ἐχρησιμοποίησαν τὰς ὑπηρεσίας ἐθελοντῶν τὸ ἔπραξαν μετά τινος δυσπιστίας ὡς πρὸς τὰ κίνητρα τὰ ὁποῖα ἠνάγκασαν τὰς ξένας ἀρχὰς νὰ προσφέρουν τὰς ὑπηρεσίας των ἐν λόγῳ ἐθελοντῶν. Διότι συνέβη τὴν προσφορὰν ἐθελοντῶν νὰ ἀπορρίψουν ὡρισμέναι χῶραι, καὶ μάλιστα χῶραι εἰς τὰς ὁποίας ἡ συμβολή των, ἀπὸ πλευρᾶς τεχνικῆς, θὰ ἦτο σημαντικὴ καὶ θὰ ἐκάλυπτε πραγματικὰ κενά.

Μερικαὶ χῶραι δὲν ἔστερξαν νὰ δεχθοῦν εἰμὴ περιωρισμένον ἀριθμὸν ἐθελοντῶν προερχομένων ἐξ αὐτῆς ἢ ἐκείνης τῆς χώρας, διότι ἐφοβοῦντο μήπως αἱ ἰδέαι ἢ ἡ φιλοσοφία τῶν χωρῶν τῆς προελεύσεώς των ἐπηρεάσουν ἰσχυρότατα τὸ ἐθνικὸν των κοινωνικοπολιτιστικὸν ἐπίπεδον (culture nationale). Αἱ ἀντιρρήσεις αὐταὶ ἴσως ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπερνικηθοῦν καὶ νὰ δοθῇ εἰς πολλοὺς νέους τῶν χωρῶν ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι δὲν ἔχουν ὑπηρεσίας ἐθελοντῶν εἰς ὑπερπροντίους περιοχάς, ἡ δυνατότης νὰ ἐργασθοῦν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἂν συντρέξουν αἱ κάτωθι προϋποθέσεις:

α) Περισσότεραι χῶραι νὰ προμηθεύουν ἐθελοντάς.

β) Περισσότεραι χῶραι νὰ φροντίσουν νὰ δημιουργήσουν πολυεθνικὰς ὁμάδας ἐθελοντῶν ὑπὸ τὴν διοίκησιν καὶ τὸν ἔλεγχον ἐμπειρογνωμόνων τοῦ Ὀργανισμοῦ τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν.

γ) Οἱ ἐθελονταὶ νὰ συνεργάζωνται μὲ τοὺς συναδέλφους των τῶν ἄλλων ἐθνῶν καὶ νὰ συμβάλλουν να προαχθῇ ἡ εἰς διαφόρους χώρας κίνησις πρὸς ἀναδειξιν ἐθνικῶν ἐθελοντῶν.

Προοδος πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν εἶναι δυνατὸν να πραγματοποιηθῇ διὰ διεθνοῦς συντονισμοῦ τῶν ἐθελοντικῶν ὀργανώσεων μὲ τὴν βοήθειαν τῶν πόρων τῶν ἐθνικῶν προγραμμάτων καὶ τὴν συμμετοχὴν τῶν μὴ κυβερνητικῶν ὀργανώσεων.

88. Αἱ χῶραι αἱ ὁποῖαι θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ὠφεληθοῦν περισσότερον ἐκ τῆς παρουσίας τῶν ἐθελοντῶν καὶ αἱ ὁποῖαι ἐπιθυμοῦν νὰ τοὺς ἀποκτήσουν εἶναι συχνὰ αἱ ὀλιγώτερον ἱκαναὶ νὰ συντηρήσουν αὐτοὺς εἰς τὰς περιοχὰς ὅπου τοὺς χρειάζονται. *Ὡρισμένοι ἐκ τῶν πόρων οἱ ὁποῖοι διατίθενται διὰ τὴν ἀνάπτυξιν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ μεταφερθοῦν διὰ τὰς δαπάνας πρωτύπων σχεδίων ἐγκαταστάσεως πολυεθνικῶν ὁμάδων εἰς ὡρισμένας χώρας. Ἐὰν τὸ πείραμα ἐπιτύχῃ θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐξαγγελθῇ ἐπ' αὐτῆς τῆς βάσεως πρόγραμμα εὐρύτερον.*

89. Οἱ Γραμματεῖς συνιστοῦν ὅθεν:

α) Νὰ ἀρχίσῃ ἡ μελέτη τῆς χρησιμοποιήσεως καὶ τῆς χρηματοδοτήσεως ἐθελοντῶν διὰ τῶν προγραμμάτων τεχνικῆς συνεργασίας τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν. Ἡ μελέτη αὐτὴ πρέπει νὰ θεωρήσῃ τὴν ἀπόφασιν 849 (XXII) τοῦ Οἰκονομικοῦ καὶ Κοινωνικοῦ Συμβουλίου ὡς θεμελιῶδες κείμενον τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν ρυθμίζον τὴν χρησιμοποίησιν ἐθελοντῶν.

β) Νὰ καταρτισθοῦν, ἐν συνεννοήσει μὲ τὰς ἐνδιαφερομένας κυβερνήσεις, μερικὰ πρότυπα προγράμματα διὰ τὴν χρησιμοποίησιν ἐθελοντῶν κατὰ τὴν τεχνικὴν συνεργασίαν.

90. Οἱ Γραμματεῖς εἶναι πεπεισμένοι ὅτι τὸ ἐπίπεδον ζωῆς τῶν ἐθελοντῶν θὰ ἐναρμονίζεται μὲ τὸ τοῦ τοπικοῦ πληθυσμοῦ. Τὸ πρόγραμμα τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν ὡς καὶ τὰ ἄλλα ὄργανα χρηματοδοτήσεως θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπανεξετάσουν τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον εἶναι δυνατὸν νὰ συμβάλλουν εἰς τὰ τοπικὰ ἔξοδα τῶν ἐθελοντῶν (βλέπε Σύστασιν 7) εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ἡ φιλοξενοῦσα Κυβέρνησις ἀδυνατεῖ νὰ ἀντεπεξέλθῃ εἰς αὐτά.[1]

Σύστασις 13η: Κατὰ τὴν χορήγησιν βοηθείας διὰ τὴν κοινωνικὴν ἀνάπτυξιν ἐπιβάλλεται νὰ συμπεριλαμβάνωνται κατάλληλα μέτρα κοινωνικῆς ἀγωγῆς εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐνθαρρυνθῇ ἡ συμμετοχὴ

1. Τὸ Ταμεῖον τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν διὰ τὰ παιδιὰ (FISE—UNICEF) ἠκολούθησε αὐτὴν τὴν μέθοδον καὶ ἐνεκαινίασε τὴν πολιτικὴν τῆς βοηθείας διὰ τὴν καθιέρωσιν Προγραμμάτων ἐντοπίων ἐθελοντῶν διὰ τῆς χρηματοδοτήσεως μέρους τῶν δαπανῶν λειτουργίας τῶν προτύπων προγραμμάτων, κυρίως εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν, καὶ τοῦτο διὰ νὰ ὑπερνικηθοῦν αἱ ἀρχικαὶ δυσκολίαι.

τοῦ πληθυσμοῦ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν.

91. Σημερον, ἐποχην κατα τὴν ὁποίαν ὁ ὑπὸ ἀνάπτυξιν ως καὶ ὁ ανεπτυγμένος κόσμος γνωρίζουν ραγοαίαν κοινωνικὴν ἐξέλιξιν, ἀποτελεῖ πρωταρχικὴν ἀνάγκην οι ειδικοὶ τοῦ ὑψους τῶν προγραμματιστων, των οιοικητικῶν καὶ των κοινωνικων ερευνητῶν καὶ παιδαγωγῶν, να παρακολουθοῦν μαθηματα μετεκπαιδευσεως καὶ συνοιαλιξεως. Αὐτὸ αλλωστε εἶναι ἐς ἴσου σημαντικὸν καὶ διὰ τοὺς επιφορτισμενους μὲ την πρακτικην ἐφαρμογὴν τῶν προγραμματων, συμπεριλαμβανομενου καὶ τοῦ κατωτερου προσωπικοῦ.

92. Θα ἔπρεπε νὰ ληφθῇ πρόνοια ὀημιουργίας καταλληλων ἱδρυμάτων μεεκπαιδευσεως επι ανωτατου μορφωτικοῦ καὶ επαγγελματικου επιπέδου ως καὶ κατα την διάρκειαν της απασχολησεως. Ἐπιβάλλεται να καταβληθῇ μεγαλυτερα προσοχὴ εις τὴν διακρίβωσιν ωρισμενων καθηκοντων καὶ λειτουργιῶν τῆς κοινωνικῆς αναπτυξεως, διοτι αὐτὸ ἐπηρεάζει κατὰ τρόπον αποφασιστικον την ἐκλογὴν τῶν μεθόδων καὶ τοῦ καταλλήλου επιπεδου ἐκπαιδεύσεως, τὴν στρατολόγησιν καὶ την χρησιμοποίησιν τοῦ προσωπικοῦ, καὶ τὸν προγραμματισμον.

93. Πρέπει να δημιουργηθοῦν προσφορα μέσα ἐκπαιδεύσεως στελεχῶν διὰ νὰ δύνανται νὰ ἀνταποκριθοῦν εἰς τὰς τοπικὰς ἀνάγκας καὶ διὰ νὰ ἐμποδισθῇ ἡ ἀποχώρησις προσωπικοῦ. Ἡ ἀνύψωσις τοῦ ἐπιπεδου ἀμοιβῆς εἶναι τὸ μοναδικὸν καὶ ἀποτελεσματικώτερον μέσον ἀναοτολῆς τῆς ἀποχωρήσεως τῶν ειδικῶν. Πρέπει νὰ δοθῇ ἰδιαιτέρα σημασία εἰς τὴν διατήρησιν τῶν ὑψηλοτέρων σταθερῶν τύπων (normes) ἐκπαιδεύσεως τῶν ειδικῶν εἰς τὴν κοινωνικὴν προστασίαν καὶ τοὺς συναφεῖς τομεῖς, προκειμένου κυρίως περὶ τῶν ὑπὸ ἀνάπτυξιν χωρῶν.

94. Πρέπει νὰ προωθηθῇ καὶ νὰ ἐνισχυθῇ ἡ συμμετοχὴ τοῦ πληθυσμοῦ εἰς τὰ προγράμματα μέσῳ τῆς κοινοτικῆς ἀναπτύξεως καὶ τῶν συναφῶν πρὸς αὐτὴν προγραμμάτων. Διότι εἶναι ἀπαραίτητον εὐθὺς ἀπὸ τοῦ σχεδιασμοῦ ἑνὸς προγράμματος νὰ ἐξασφαλισθῇ ἐν πρώτοις ἡ προσχώρησις τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἡ ἀπὸ μέρους του ἐπίδειξις κατανοήσεως ἄνευ τῶν ὁποίων ὑπάρχει κίνδυνος νὰ ἀγνοήσωμεν τὰς δυσκολίας ἢ καὶ νὰ ἐκτεθῶμεν εἰς ἀποτυχίαν, ἰδίως ὅταν ἀναλαμβάνωμεν προγράμματα ἀξιοποιήσεως τῶν ἐκ τῶν ὑδραυλικῶν ἔργων πόρων, βελτιώσεως τῶν χρησιμοποιουμένων εἰς τὴν γεωργίαν τεχνικῶν μεθόδων, ὡς καὶ τοῦ ὑγειονομικοῦ καὶ σχολικοῦ ἐξοπλισμοῦ.

95. Ἡ ἐνθάρρυνσις τῆς *προσωπικῆς προσπαθείας* τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τῶν καταλλήλων πρὸς τοῦτο μεθόδων δύνανται νὰ συμβάλουν κατὰ τρόπον ἄμεσον καὶ σημαντικὸν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν. Διὰ τοῦτο παρετηρήθη κυρίως εἰς τοὺς τομεῖς τῆς γεωργίας καὶ τῆς κατοικίας, ὅτι τὰ προγράμματα τεχνικῆς βοηθείας ἀσφαλῶς δὲν θὰ ἀπέδιδον τόσον καλὰ ἀποτελέσματα οὔτε κἂν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐκτελεσθοῦν κατὰ τρόπον οἰκονομικῶς βιώσιμον, ἐὰν δὲν εἶχε εις αυτα δοθῇ μεγαλη θεσις εἰς τὴν προσωπικην προσπαθειαν των ευεργετουμένων.

96. *Ἡ δημιουργία ὀργανισμῶν* διὰ τῆς καθιερώσεως θεσμῶν, οι ὁποῖοι νὰ ευνοοῦν τὴν αὔξησιν τοῦ ἐπιπεδου τῆς παραγωγικότητος καὶ τῆς ζωῆς, εἶναι υεμελιωσης παραγων της οιαοικασίας τῆς αναπτύξεως. Αυτο προϋποθετει την συστασιν καὶ συστηματικην λειτουργίαν οιοικητικῆς ὑποδομῆς, ὀργανωσεων καὶ κοινωνικων ιδρυματων εἰς τὸ ἐπίπεδον των ἐπὶ μερους ὁμαοων τῆς κοινότητος, εἰς τρόπον ωστε ο πληθυσμὸς αφ' ἑνος μὲν νὰ ὁδηγηθῇ νὰ συμμετεχῃ εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν καὶ τὴν ἐφαρμογὴν των προγραμματων αναπτύξεως, ἀφ' ετέρου δὲ νὰ διευκολυνθῇ η διαδικασία τοῦ ἐκσυγχρονισμοῦ διὰ τοῦ ὁποίου αἱ ὑπὸ ἀνάπτυξιν χῶραι θὰ δυνηθοῦν νὰ ἐκμεταλλευθοῦν κατα τρόπον ἐπωφελέστερον τὰς ἐπιστημονικας καὶ τεχνικὰς ἀνακαλύψεις. Πρὸς αὐτὸν τὸν ἀντικειμενικὸν σκοπὸν θὰ ἐπρεπε νὰ προσανατολισθῇ μία ἐπηυξημένη βοήθεια τοῦ Ὀργανισμοῦ τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ συνδεομένων ὀργανώσεων.

Σύστασις 14η: Πρέπει νὰ ἀναληφθῇ μελέτη τῆς ἐπιδράσεως τῶν κοινωνικῶν καὶ θεσμικῶν παραγόντων ἐπὶ τῶν προγραμμάτων ἀναπτύξεως.

97. Ὑπάρχει ἡ γνώμη ὅτι τὰ σοβαρὰ προβλήματα καὶ αἱ ἀποτυχίαι ποὺ διεπιστώθησαν ὀφείλονται κατὰ μέγα μέρος εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι δὲν ἐδόθη ἡ δέουσα προσοχὴ εἰς τοὺς κοινωνικοὺς παράγοντας ὡς καὶ εἰς τὸν ἀνθρώπινον συντελεστὴν κατὰ τὸν προγραμματισμὸν καὶ τὴν ἐκτέλεσιν προγραμμάτων.

98. Ἐντὸς τοῦ συστήματος τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν ἐμελετήθη σοβαρῶς μέχρι σήμερον ἀπὸ τῆς σκοπιᾶς τῆς βελτιώσεως τῶν προγραμμάτων τεχνικῆς συνεργασίας. Διὰ τοῦτο οἱ Γραμματεῖς συνιστοῦν ὅπως ἐν συνεργασίᾳ μὲ τὰ ὀργανικὰ ἱδρύματα καὶ τὰς ἐνδιαφερομένας κυβερνήσεις (καὶ ὅπου αὐτὸ δὲν εἶναι δυνατόν, μὲ τὴν σύμπραξιν τῶν ἐμπειρογνωμόνων) τὸ Πρόγραμμα τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν διὰ τὴν Ἀνάπτυξιν καὶ ἡ Παγκόσμιος Τράπεζα ἀναλάβουν *τὴν μελέτην μερικῶν οἰκονομικῶν καὶ τεχνικῶν προγραμμάτων διὰ νὰ προσδιορισθοῦν αἱ ἐπ' αὐτῶν ἐπιπτώσεις τόσον τῶν κοινωνικῶν καὶ θεσμικῶν παραγόντων ὅσον καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου συντελεστοῦ* ἐντὸς τοῦ συνόλου τῶν ὁρισθέντων ἀντικειμενικῶν στόχων τῶν ἐν λόγῳ προγραμμάτων, ἰδίως δὲ ὅπως ἀναλάβουν τὰ μακροπρόθεσμα οἰκονομικὰ καὶ κοινωνικὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐπενδύσεων τῆς κυβερνήσεως καὶ τῶν διεθνῶν ἱδρυμάτων. Αἱ μελέται αὐταὶ θὰ ἐπιτρέψουν νὰ ἀποκομίσωμεν πλῆθος πολυτίμων πληροφοριῶν, αἱ δὲ κυβερνήσεις ὡς καὶ αἱ ὀργανώσεις τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν θὰ δύνανται νὰ ἐμπνευσθοῦν ἐξ αὐτῶν διὰ τὰς μελλοντικὰς των δραστηριότητας εἰς τὸν τομέα τῆς τεχνικῆς συνεργασίας.

Ἡ ἀποστολὴ τῶν ειδικῶν Γραμματέων τοῦ ΟΗΕ

ἐγεννήθη ὡς θεσμὸς ἐκ τῆς βαθείας ἀνησυχίας τὴν ὁποίαν προεκάλει ἡ κοινωνικὴ κατάστασις εἰς τὰς ὑπὸ ἀνάπτυξιν χώρας. Εἰς πολλὰς ἐξ αὐτῶν ἡ ἀπόστασις μεταξὺ τῆς ἐπιδιώξεως καλυτέρας ζωῆς καὶ τῆς συχνότητος τῆς πραγματοποιήσεώς της διαρκῶς αὐξάνει καὶ δημιουργεῖ σοβαρὰν κοινωνικὴν ἔντασιν. Ἡ ἀνάγκη ἀποτελεσματικωτέρας τεχνικῆς συνεργασίας εἰς τὸν τομέα τῆς κοινωνικῆς ἀναπτύξεως πάντοτε ἐμφανίζεται περισσότερον ἐπείγουσα εἰς τὰ διευθυντικὰ ὄργανα τοῦ Ὀργανισμοῦ τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν ὡς καὶ εἰς τὰς εἰδικὰς ὀργανώσεις του. Οἱ Γραμματεῖς πιστεύουν ὅτι συνέβαλον εἰς τὴν ἱκανοποίησιν αὐτῆς τῆς ἀνάγκης διὰ τῆς παροχῆς συμβουλῶν εἰς τὰς ὀργανώσεις τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν ὡς πρὸς τὰ μέσα ἐπαυξήσεως τῆς χρησιμότητος τῆς βοηθείας τὴν ὁποίαν αὐταὶ παρέχουν εἰς τὰς ὑπὸ ἀνάπτυξιν χώρας εἰς τὸν τομέα τῶν κοινωνικῶν πλευρῶν τῆς ἀναπτύξεως.

Ἡ σημασία τὴν ὁποίαν ὅλοι ἀποδίδουν εἰς τὴν ἀποστολὴν τῶν Γραμματέων γίνεται ἀκόμη μεγαλυτέρα ἐὰν ἐξετάσωμεν αὐτὴν εἰς τὰ πλαίσια τῶν προετοιμασιῶν τῆς δευτέρας Δεκαετίας τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν.

Ἡ πρώτη Δεκαετία εἶχε ρίψει ὅλον σχεδὸν τὸ βάρος τῶν φροντίδων της εἰς τοὺς οἰκονομικοὺς στόχους. Οἱ Γραμματεῖς ἐλπίζουν ὅτι ἡ ἔκθεσίς των καὶ αἱ συστάσεις των θὰ συντελέσουν νὰ υἱοθετηθῇ, κατὰ τὴν δευτέραν Δεκαετίαν τῆς ἀναπτύξεως, μία περισσότερον ἰσορροπημένη ἄποψις, ὅπου θὰ ἔχουν ἀρκετὴν θέσιν αἱ κοινωνικαὶ πλευραὶ τῆς ἀναπτύξεως.

Οἱ Γραμματεῖς, συγκεκινημένοι ἐξ ὅσων εἶδον καὶ ἤκουσαν εἰς τὰς χώρας τὰς ὁποίας ἐπεσκέφθησαν, ἐλπίζουν ὅτι ἡ παροῦσα ἔκθεσις θὰ μεταφρασθῇ εἰς ἔργα συγκεκριμένα καὶ ἀνταποκρινόμενα εἰς τὰς δικαίας προσδοκίας τῶν κατοίκων τῶν ἐν λόγῳ χωρῶν.

«Ἡ μεγάλη ἀνάπτυξις τῆς οἰκονομικῆς καὶ πνευματικῆς ἐπικοινωνίας τῶν ἐθνῶν ποὺ χαρακτηρίζει τὴν ἐποχήν μας δημιουργεῖ ἀναγκαίως δεσμοὺς καὶ κοινὰ στοιχεῖα πολιτισμοῦ μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐθνῶν. Ἀποτέλεσμα τῆς ἐξελίξεως αὐτῆς δὲν θὰ εἶναι... ἡ ἐξάλειψις τῶν ἐθνικῶν διαφορῶν, ἐκτὸς ἴσως μερικῶν συγχωνεύσεων συγγενῶν ἐθνῶν. Διότι, παρ' ὅλην τὴν διεθνῆ ἐπικοινωνίαν, ἡ ἀκτινοβολία κάθε πολιτισμοῦ ἔχει περιωρισμένα ὅρια. Αἱ κλιματολογικαὶ διαφοραί, οἱ διάφοροι χαρακτῆρες καὶ ἰδιοφυΐαι τῶν λαῶν, ἡ δημιουργία καὶ ἄλλων ἐξ ἴσου ζωτικῶν πολιτισμῶν τὴν περιορίζουν. Ἐξ ἄλλου, παρ' ὅλας τὰς ὁμοιότητας τῶν ἐθνῶν ποὺ προκαλεῖ ἡ δημιουργία κοινῶν στοιχείων πολιτισμοῦ, ὑπάρχει εἰς κάθε ἔθνος καὶ τάσις ἀτομικισμοῦ, δηλ. ἐπιτάσεως τῆς ἰδιορρυθμίας τοῦ ἐθνικοῦ του χαρακτῆρος».

Ἀλεξάνδρου Παπαναστασίου, «Ὁ Ἐθνικισμός», εἰς *Ἐπιθεώρησιν τῶν Κοινωνικῶν καὶ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν* (τόμ. Ι, τεῦχ. Α', Σεπτ.-Δεκ. 1916)· πρβλ. καὶ *Μελέται, Λόγοι, Ἄρθρα*, Ἀθῆναι 1957, σελ. 257-258.